

- **שם המחקר:** סקר צרכי פיתוח פיזי (מבנים) ברשויות המקומיות עבור אנשים עם מש"ה ומוגבלויות אחרות
- **שנה:** 2021
- **סוג מחקר:** מחקר הערכה
- **מס' קטלוגי:** 890-310-2020
- **שמות החוקרים:** "מכלול", יחידת הערכה ומחקר קרן שלם.
- **רשות המחקר:** קרן שלם.

תקציר מנהלים

מחקר זה נערך על ידי יחידת מכלול – מחקר והערכה, קרן שלם.

תמצית

סקר צרכי פיתוח פיזי הופץ לכלל הרשויות במטרה מרכזית לבחון את הצורך בהקמת מבנים שונים למסגרות יום עבור אנשים עם מש"ה ברשויות המקומיות. במסגרת הסקר התבקשו נציגים בכירים מהרשויות להצביע על מידת הנחיצות של 5 מבנים עבורם: מרכז יום טיפולי/סיעודי, מרכז רב-נכותי, מרכז יום לגימלאים, מעון יום שיקומי ומועדון חברתי לבוגרים. מידת ההיענות למילוי הסקר הייתה גבוהה באופן יחסי, וכך גם מידת הייצוגיות של רשויות מאוכלוסיות שונות – הן סוגי רשויות שונות (עיריות, מ.מ., מ.א.), הן סוגי חברות שונות (יהודית לגווניה וערבית לגווניה), והן ממחוזות שונים בארץ. הסקר הצביע על צורך משמעותי של הרשויות המקומיות במרכזי יום ובמענים לבוגרים, וכן שיקף את המצוקה בה נמצאות הרשויות בתחום זה, בעיקר ברשויות הקטנות. ממצאי הסקר תומכים ברובם בתכנית התקציבית שקרן שלם מציעה, מבחינת סדרי העדיפויות של הרשויות, כאשר מרכזי היום, מרכזי הטיפול הסיעודיים, והמעונות השיקומיים מקבלים את מרבית תשומת הלב והמשאבים. נתון מפתיע עלה בסקר זה בהקשר של צורך הרשויות במועדונים החברתיים.

שיטת המחקר

מטרות ההערכה:

1. בחינת הצורך בהקמת מבנים למסגרות יום עבור אנשים עם מש"ה ברשויות המקומיות.
2. בחינת הצורך בהקמת מבנים למסגרות עבור אנשים עם מוגבלויות שאינם מש"ה ברשויות המקומיות.

על מנת להעריך את הצרכים בהקמת מבנים עבור אנשים עם מוגבלויות ובעיקרם מש"ה, ברשויות המקומיות, נעשתה פנייה ל:

1. מנכ"לי הרשויות
2. מנהלי אגף רווחה ברשויות
3. מזכיר י/מנהלי משרד ברשויות

הנמנעים הנ"ל התבקשו להשיב על [סקר מקוון](#) שנבנה ע"י צוות קרן שלם וע"י צוות 'מכלול' - יחידת הערכה ומחקר של הקרן. בפועל, אדם אחד השיב מכל רשות (פרט למספר רשויות מהם השיבו מספר משיבים אך בוצע מיצוע לתשובותיהם על מנת לקבל מענה אחד לכל רשות, ולמנוע הטיה).

סה"כ השיבו על הסקר 131 אנשים, המייצגים 120 רשויות מקומיות (ב- 11 רשויות השיבו יותר מאדם אחד ברשות), מתוך כלל 255 הרשויות המקומיות בישראל, אליהם נשלח הסקר.

ממצאים עיקריים ודיון

סה"כ מתוך 255 רשויות השיבו כ- 120 רשויות, אחוז ההשבה הכללי עומד על 47%. אחוזי השבה לפי פילוחים באוכלוסייה - יהודיות (לא חרדיות): 71 מתוך 163 (44%), יהודיות חרדיות: 5 מתוך 7 (71%), ערביות (לא בדואי/דרוזי): 26 מתוך 28 (38%), בדואיות: 7 מתוך 11 (64%), דרוזיות: 6 מתוך 6 (100%). לפי מחוזות - צפון: 59 מתוך 123 (48%), מרכז: 30 מתוך 73 (41%), דרום: 19 מתוך 32 (59%), ירושלים והשפלה: 12 מתוך 27 (44%).

המבנה הנחוץ ביותר:

- 50% מהרשויות - מרכז רב נכותי או מרכז יום טיפולי/סיעודי
- 28% מהרשויות - מעון יום שיקומי
- 19% מהרשויות - מועדון חברתי לבוגרים
- 3% מהרשויות - מרכז יום לגמלאים

אחוז המשיבים שהשיבו במידה "רבה" או "רבה מאוד" למידת הנחיצות של המבנים:

- פנאי: 60% - מועדון חברתי לבוגרים.
- צעירים: 47% - מעון יום שיקומי.
- בוגרים: 29% - מרכז יום לגמלאים, 50% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 58% מרכז רב נכותי.

ממצאים לפי סוג רשות:

- מועצות אזוריות (27 רשויות): 47% מעון יום שיקומי, 21% מרכז יום לגמלאים, 40% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 58% מרכז רב נכותי, 56% מועדון חברתי לבוגרים.
- מועצות מקומיות (43 רשויות): 32% מעון יום שיקומי, 17% מרכז יום לגמלאים, 46% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 56% מרכז רב נכותי, 67% מועדון חברתי לבוגרים.
- עיריות (43 רשויות): 62% מעון יום שיקומי, 46% מרכז יום לגמלאים, 61% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 61% מרכז רב נכותי, 56% מועדון חברתי לבוגרים.

ממצאים בחלוקה מגזרית:

- ערביות/בדואיות/דרוזיות (41 רשויות): 36% מעון יום שיקומי, 31% מרכז יום לגמלאים, 63% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 73% מרכז רב נכותי, 68% מועדון חברתי לבוגרים.
- יהודיות-חרדיות (5 רשויות): 60% מעון יום שיקומי, 50% מרכז יום לגמלאים, 80% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 80% מרכז רב נכותי, 80% מועדון חברתי לבוגרים.
- יהודיות-דתיות (16 רשויות): 57% מעון יום שיקומי, 23% מרכז יום לגמלאים, 53% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 57% מרכז רב נכותי, 69% מועדון חברתי לבוגרים.
- יהודיות-חילוניות (54 רשויות): 50% מעון יום שיקומי, 25% מרכז יום לגמלאים, 34% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 46% מרכז רב נכותי, 50% מועדון חברתי לבוגרים.

ממצאים בחלוקה לפי מחוזות:

- ירושלים והשפלה (12 רשויות): 58% מעון יום שיקומי, 45% מרכז יום לגמלאים, 58% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 75% מרכז רב נכותי, 92% מועדון חברתי לבוגרים.
- דרום (17 רשויות): 53% מעון יום שיקומי, 33% מרכז יום לגמלאים, 36% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 45% מרכז רב נכותי, 53% מועדון חברתי לבוגרים.
- מרכז (28 רשויות): 50% מעון יום שיקומי, 22% מרכז יום לגמלאים, 45% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 47% מרכז רב נכותי, 47% מועדון חברתי לבוגרים.
- צפון (56 רשויות): 41% מעון יום שיקומי, 28% מרכז יום לגמלאים, 55% מרכז יום טיפולי/סיעודי, 65% מרכז רב נכותי, 63% מועדון חברתי לבוגרים.

סיכום, תובנות והמלצות להמשך

- מידת ההיענות למילוי הסקר הייתה גבוהה באופן יחסי, וכך גם מידת הייצוגיות של רשויות מאוכלוסיות שונות – הן סוגי רשויות שונות (עיריות, מ.מ., מ.א.), הן סוגי חברות שונות (יהודית לגווניה וערבית לגווניה), והן ממחוזות שונים בארץ (צפון, מרכז, ירושלים והשפלה, דרום). היענות גבוהה במיוחד נרשמה בחברה הדרוזית והחרדית.
- הסקר משקף את הצורך המשמעותי של הרשויות המקומיות במרכזי יום ובמענים לבוגרים, וכן את המצוקה בה נמצאות הרשויות בתחום זה, בעיקר ברשויות הקטנות.
- ממצאי הסקר תומכים ברובם בתכנית התקציבית שקרן שלם מציעה, מבחינת סדרי העדיפויות של הרשויות, כאשר מרכזי היום, מרכזי הטיפול הסיעודיים, והמעונות השיקומיים מקבלים את מרבית תשומת הלב והמשאבים. נתון מפתיע עלה בסקר זה בהקשר של צורך הרשויות במועדונים החברתיים.
- מועדונים חברתיים - יתכן שהצורך שהוצף בממצאי סקר זה משקף את חשיבות התחום בשטח ואת חיוניות מתן המענים בתחום החברתי והצורך בהרחבתם. יש לקיים חשיבה על הסיוע למענים חברתיים עם שותפים נוספים העוסקים בתחום פיתוח השירותים לאנשים עם מש"ה, בהתייחס להיבט הפיזי ולהעשרת התכנים והמענים.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)